

TUNA HOCAYLA GÖLBAŞI'NDA “STROLLIN”

(2019'da **Jazz Dergisi**'nde yayınlanmıştır.)

Türkiye'de “caz” denince akla gelen ilk ve en önemli isimlerdendir Tuna Ötenel. Yalnızca bu ülkenin ilk caz albümünde (*Jazz Semai*, 1978) hem icracı hem de besteci olarak yer aldığı için değil; piyano ve saksofondaki yetkinliği, keskin duyuşu, Erol Pekcan, Muvaffak Falay, Selçuk Sun, Emin Fındıkoğlu gibi birçok müzisyenle birlikteliği ve hayatı boyunca caza olan inanılmaz tutkusuyla damgasını vurmuştur caz tarihimize.

Ana akım cazı bütün kıvrımlarına dek bilen, paylaşmaya açık ve alabildiğine alçakgönüllü bu usta ile çalışabilmiş olduğum için kendimi çok şanslı hissedirim. Tam da 3. albümü olan “How Much Do You Love Me?”yi yayınladığı 2005 yılında tanıştım Tuna hocayı. İmer Demirer, Kürşat And, Can Kozlu, Selen Gülün, Cengiz Baysal, Erkan Oğur gibi Türkiye caz sahnesinin en önemli isimleriyle çalışma olanağı bulduğumuz Bilgi Üniversitesi Müzik Bölümü'ndeki öğrenciliğim süresince 2005 ve 2006'nın her pazartesi sabahı benim için Tuna hoca demektir. Her hafta birkaç saatliğine Ankara'dan İstanbul'a gelip akşama doğru tekrar Ankara'ya dönen, Bill Evans piyano ekolünün Türkiye'deki bu tartışmasız öncüsüyle haftaya başlamanın heyecanı ve ondan ufak da olsa bir şeyler kapabilme, öğrenebilme arzusu beni sabahın 9'unda derslikte hazır bekletmeye yeterdi...

Her usta-çırak ilişkisinde olduğu gibi, ondan öğrendiklerimi hiçbir teori kitabında bulamadım. 1,5 sene su gibi aktı, derslerimiz sona erdi ama iletişimimiz her seferinde daha da ısınarak devam etti. 2009'dan bu yana –tam 10 sene olmuş!– her Ankara'ya gidişimde Tuna hoca ve sevgili eşi Berin Ötenel'in Gölbaşı'ndaki evlerine uğramanın yolunu ararım. Tiyatro sanatçısı olan Berin Hanım'ın da bir süre bünyesinde çalışmış olduğu Dostlar Tiyatrosu'nun bu ziyaretlerin çoğuna vesile olması ise ayrı bir güzelliştir... Ne zaman bir Ankara turnemiz olsa, en az iki gün de sürüyorsa, ilk işim Tuna ve Berin Ötenel'e telefon açıp uygunluklarını sormak olur.

İşte geçen ay bugünlerde de “Merhaba”nın turnesi kapsamında Ankara'da olmayı fırsat bilip soluğu Gölbaşı'nda aldım, elimde Yürüyen Merdiven'in çiçeği burnunda ikinci albümü “Yok mu, Var”la beraber... Her zamanki konukseverlikleriyle, oğullarıymışım gibi karşıladılar beni. İçeri girdiğimde çok güzel bir “Body and Soul” yorumu geliyordu ses sisteminden. Hemen sordum, “hocam çalanlar kim”? “Toots Thielemans Quartet” dedi Tuna hoca, “ama beni asıl ilgilendiren buradaki piyanist. Günlerce, aylarca bu kim diye merak ettim, bulamadım bir türlü... Ama şimdi eminim, Bill Evans bu!” Bir kulağım müzikte, bir kulağım Tuna hocada. Piyanist bazen Evans gibi, bazen de değil... “Bak, bak” diyor Tuna hoca, “şu hareketler, blok akorlarla yaptığı... bak... şu melodik cümleler, üçlemeler... ama gençlik dönemi ya, daha tam oturmamış tarzı, yine de belli oluyor ama onun olduğu... bak” diyor yine, “işte şu hareketler Bill Evans, başkası olamaz!”

Bilgi'deki derslerimizi anımsıyorum hemen. Bill Evans hayranlığımın had safhada olduğu ve Tuna hoca çalarken Evans'ı dinler gibi hissedip büyülediğim dersleri. İlk buluşmalarımızdan birinde –tarihini not almışım, 5 Aralık 2005– “Çalışın

kimseyi taklit etmiyor. Bu çok kötü!” demişti bana Tuna hoca o tatlı sert tonuyla. Bu dediğini tam olarak kavradığımı söyleyemem o anda, hatta korkuyla karışık bir çekinceyle yaklaşmışım sanırım bu sözlerine. Ama öğrenmenin taklitle başladığını, özellikle de cazın kitaptan öğrenilemeyecek bir meşk müziği olduğunu sonra sonra kavramıştım. “Eskileri dinle” derdi sürekli Tuna hoca, “Lennie Tristano, Lee Konitz, Wynton Kelly... ve elbette Bill Evans”.

O dönemde Evans’la ilgili olarak Tuna hocada farkettiğim –ve dolayısıyla ondan öğrendiğim– iki şey öne çıkıyordu özellikle. İlki, piyanoda kendi kendine yetebilme idi, yani solo piyanoda tek başına bir orkestra olabilme. Evans’ın “A Time for Love” yorumunu çalışmıştık örneğin. Parçanın melodisini çalarken iç hareketleri, çizgileri de düşünmemi isterdi Tuna hoca, aynı bir orkestra şefi sorumluluğunda. “Kendine eşlik etmeyi unutma” derdi, özellikle sol eli kastederek. Ama tüm bunlar bir karmaşa yaratmamalıydı; ritmik ve armonik olarak sade, ekonomik ve net olunmalıydı... Dave Brubeck’in “The Duke”unu çalıştığımız gibi...

İkinci önemli unsur ise, tek bir parça seçip onu en iyi şekilde öğrenmek üzerine yönlendirmesiydi hocanın. Onunla çalışma notlarına baktığımda hep şunu görürüm: Haftalarca “Everytime We Say Goodbye”, haftalarca “Here’s That Rainy Day”, haftalarca “Soul Eyes”... Sonradan Bill Evans’tan yapılan bir alıntıda da benzer bir öneri okuyunca çok şaşırılmıştım: “Bir saatte 30 parça çalacağınıza 30 saatinizi bir parçaya verin” diyordu Evans. “Tek bir parça çal, ama tam çal, iyi çal” demesi gibi Tuna hocanın.

Bu anılardan sonra Gölbaşı’na, hocayla Toots Thielemans Quartet dinlemeye geri dönüyorum ve bir bakmışım ki Tuna hoca eline kornetini almış, akan müziğin içine çizgiler çekmeye başlamış... Rahatsızlığından sonra büyük bir azimle çalışmaya başladığı korneti ne kadar da geliştirdiğine şaşakalıyorum. Bir yandan da onun “müzikle” konuşmasını, yani kendini müzikle ifade etmesini ve hatta bu şekilde ders anlatmasını hatırlıyorum. Nota, teori elbette bir yerlerde dururdu, ama Mahler der ya “Partisyonda yazmayan tek şey müziktir”, uygulama çok daha önemliydi Tuna hocanın derslerinde. Gerry Mulligan’dan “Line for Lyons” veya Horace Silver’dan “Strollin” mesela... Her iki parçayı da çalışırken “beni izle” diyip otururdu piyanoya Tuna hoca. Tüm hareketler, ritim duygusu, tabii ki armoni, kurulan “voicing”ler... Hepsi en ince ayrıntısına kadar parçanın *icrasında* gizliydi. İzleyip, dinleyip onları çıkarmamı isterdi hoca. Tıpkı usta bir marangozun çırağına masa yapmayı öğretmesi gibiydi onun derslerindeki iletişimimiz. Teori üzerine çok konuşmadan “beni izle, bu şekilde yapmaya çalış, bu duyguyu almaya çalış” derdi.

Tekrar Gölbaşı’na dönüyorum bu düşüncelerden sonra ve yanımdaki albümü, Tuna hoca için imzaladığım Yürüyen Merdiven albümünü çıkarıyorum. “Hemen dinleyelim” diyor. CD’yi yerleştiriyorum. Daha ilk parçadaki piyano introsunda başlıyor duygulanmaya... Groove’a girince yine alıyor eline korneti, çizgiler üflemeğe başlıyor Tuna hoca... Keyiften dört köşeyim... Her bestenin hikayesini anlatıyorum, bir yandan dinliyor bir yandan da konuşuyoruz albümü. Mustafa Kemal Emirel’den, Tülay Günal’dan, Tolga Bilgin’den, Ülkü Aybala Sunat’tan ve elbette Genco Erkal’dan bahsediyoruz. Çok beğeniyor albümü Tuna hoca, hatta gözleri buğulanıyor bazen. O beğenince rahatlıyorum, huzur duyuyorum. Hemen misilleme yapıyor bana büyük bir sürprizle, “Jazz Semai”nin yıllar sonra yeniden basılan plağını

çıkartıp armağan ediyor bana üzerini imzalayarak. Paha biçilemez bir an ve armağan...

Bu nitelikte bir duyguyu Tuna hoca üzerinden hissettiğim bir an daha vardır hayatımda, o da Polonya'da Krakow'dayken. Hocayla derslerimizden sonra kompozisyon çalışmak üzere bir yıl boyunca Krakow Müzik Akademisi'ne gitmişim Erasmus programı aracılığıyla. Tuna hoca tembih etmişti sürekli: "Krakow'da Janusz Muniak'ın klübüne gideceksin". Tabii ben de gittim. 2. Dünya Savaşı'nda sığınak olarak kullanılmış onlarca mekândan biriydi bu caz klübü. Kendimi tanıttım: "Tuna Ötenel'in öğrencisiyim". Janusz Muniak'ın yüz ifadesi hemen değişmişti, "aa Tuna'nın öğrencisi misin?! O zaman bu gece sen çalacaksın!". O gece kendi programı vardı Muniak'ın ve "piyanistim sen olacaksın" dedi bana. Büyük bir heyecanla, zevkle çaldım elbette. "But Not For Me", "All The Things You Are", bizzat hocayla çalıştığımız "Just Friends... Unutulmayacak bir gece olmuştu benim için. Tuna hocanın en sevdiğim bestesi olan "Polonya"nın hikayesini, yani Polonyalıların onu kendilerinden biriymişçesine bağırklarına bastıklarını bilirdim, ama Tuna Ötenel'in yurtdışında ne kadar sevildiğini, ona ne kadar değer verildiğini bu şekilde yaşamak müthişti. Ve o kırmızı tuğlalarla örülü sığınakta duvarda asılı olan fotoğraflardan biri de elbette Tuna hocanıydı. İşte hayat bu değerli anları, epifanileri yakalayınca güzel...

Üzerimde büyük emeği olan Tuna hocamı Ankara'da ziyaret etmek, onunla hem geçmiş zamandaki anları hatırlamak, hem şimdiki zamandaki ânı paylaşmak, ve hepsinden çok da sağlıklı, hayat dolu olduğunu görmek keyifliydi. Sevgili eşi Berin Hanım'a da tüm sıcaklığı ve konukseverliği için ayrıca teşekkür ediyorum. İkiniz de sağlıklı, sevgiyle kalın!

Yiğit Özatalay
İstanbul, 16.03.2019